

БЕРЕСТЕЙСЬКА ЦЕРКОВНА УНІЯ ТА ЇЇ НАСЛІДКИ

**8 клас, Історія України, тема 8, Хорькова Л.В., КЗШ
№114**

ПЕРЕДУМОВИ УКЛАДЕННЯ БЕРЕСТЕЙСЬКОЇ ЦЕРКОВНОЇ УНІЇ

- Відновлення єдності християнської церкви.
- Розпочалось розгортання Контрреформації.
- Католицька церква мала об'єднання католиків та православних під зверхністю Папи.
- У Речі Посполитій ідею (унії) православної й католицької церков пропагували єзуїти.
- У 1577 р. польський проповідник - єзуїт Петро Скарга видав книгу «Про єдність церкви Божої під одним пастирем...», у якій доводив необхідність об'єднання двох церков.

ЗГОДА ПРАВОСЛАВНОЇ ЗНАТІ

- Знать прихильно ставилася до можливого об'єднання за умови, що воно відбудеться на засадах рівноправності.
- Завдяки унії вона прагнула оновити православну церкву, наблизити її до потреб часу.
- Українсько-білоруські православні єпископи вбачали в об'єднанні шлях до подолання кризи православної церкви й оздоровлення церкви в цілому.
- Вони вважали, що завдяки цьому позбудуться принизливої для духовенства залежності від торгово-ремісничого люду, об'єднаного в братства;
- Унія сприятиме рівності в правах православних та католиків в Речі Посполитій, дозволить православним ієрархам, як і католицьким, отримати місця в сенаті.

ЦЕРКОВНІ СОБОРИ В БЕРЕСТІ 1596

Р.

- польський король Сигізмунд III скликав церковний собор у місті Берестя, де мало відбутися урочисте проголошення унії.
- 16 жовтня 1596 р. собор розпочав роботу.
- на початку роботи прихильники унії церков і традиційного православ'я не знайшли спільної мови й розділилися на два окремі собори.
- Противники об'єднання на окремому православному соборі засудили діяльність митрополита Михайла Рогози та тих єпископів, які прийняли унію.
- У свою чергу, митрополит і вірні йому єпископи на своєму соборі офіційно затвердили акт унії православної та католицької церков.

УМОВИ БЕРЕСТЕЙСЬКОЇ УНІЇ

- Православна церква
 - зберігала східний обряд, церковнослов'янську мову, виборне право на заміщення митрополита та єпископів;
 - юліанський календар;
 - право одружуватися для нижчого духовенства;
 - визнавалася зверхність Папи Римського та приймалася католицька догматика.
- У результаті Берестейської унії на українських землях виникла греко-католицька церква.

Висновок: замість однієї церкви утворилися дві, розпочалася тривала боротьба між православними і греко-католиками, зрівняння в правах та обіцяних місць у сенаті єпископи не отримали.

ОПІР ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКОГО ДУХОВЕНСТВА

- окатоличенню й полонізації українського населення.
- греко-католицька церква довела, що вона є українською церквою.
- українська православна церква не скорилася й шукала шляхи для свого оновлення.
- спиралася на підтримку українських православних шляхтичів, міщан і козацтва.
- захист православ'я став головним гаслом українського народу в національно-визвольній боротьбі першої половини XVII ст.

РОЗВИТОК ПОЛЕМІЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

- Наприкінці XVI — у першій половині XVII ст. на українських землях поширення набули твори полемічної літератури.

ПОЛЕМІЧНА ЛІТЕРАТУРА

- Відповідь аріанина Мотовила на книгу П. Скарги «Про єдність церкви Божої під одним пастирем...».
- Герасим Смотрицький: твори «Ключ Царства небесного» і «Календар римський новий» критикував католицизм і папство, захищав православ'я й обґрунтовував шкідливість календарної реформи Папи Григорія XIII.
- Твори цього жанру значно поширилися в Україні у зв'язку з підготовкою й укладенням Берестейської унії. Найвідомішими православними письменниками-полемістами були Клірик Острозький, Стефан Зизаній, Мелетій Смотрицький, Іван Вишенський, Іов Борецький, Захарія Копистенський.

ТВІР НЕВІДОМОГО АВТОРА ПОЧАТКУ XVII СТ. «ПЕРЕСТОРОГА»

- ❑ Відіграв важливу роль у боротьбі українського народу за свою віру й мову. Його автор зобразив гноблення православних католиками на теренах Речі Посполитої.
- ❑ У своїх творах письменники-полемісти засуджували Берестейську унію й тих православних ієрархів, які її підтримали.
- ❑ Вони палко обстоювали православну віру та критикували вчення католицької церкви.
- ❑ У православ'ї полемісти вбачали найважливіший чинник самозбереження українського народу, закликали всіх небайдужих захистити батьківську віру.

ВИСНОВКИ

- Укладення Берестейської унії призвело до появи Української греко-католицької церкви. Водночас в українському суспільстві загострилося протистояння на віросповід-ному ґрунті.
- Поява полемічної літератури сприяла формуванню національної свідомості українського народу.